

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh ústavného zákona“) bol vypracovaný na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2021 až 2024.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) pripravilo novelu volebných procesov, ktorou dôjde k naplneniu niektorých záväzkov uvedených v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky na roky 2021 až 2024. Zámerom pripravenej novelizácie volebných procesov je okrem iného zosúladiť termínov konania volieb do Európskeho parlamentu a druhého kola voľby prezidenta Slovenskej republiky tak, aby sa mohli konať v rovnaký deň a v rovnakom čase, keďže obe voľby sa budú konať v roku 2024 a pri oboch voľbách zvolení kandidáti získavajú volebný mandát na rovnaké obdobie piatich rokov. Voličom by sa týmto vyšlo v ústrety a nemuseli by chodiť dvakrát k volebným urnám.

Zo štatistických údajov týkajúcich sa volebnej účasti vo voľbách do Európskeho parlamentu vyplýva, že účasť voličov v Slovenskej republike v predmetných voľbách je už niekoľko volebných rokov najnižšia zo všetkých členských štátov Európskej únie. Od uskutočnenia volieb do Európskeho parlamentu a druhého kola voľby prezidenta v rovnakom termíne sa očakáva zvýšenie volebnej účasti vo voľbách do Európskeho parlamentu, a teda aj posilnenie mandátu volených kandidátov.

Predmetom pripravovanej novely volebných procesov okrem vyššie uvedeného je aj zavedenie spôsobu voľby prezidenta Slovenskej republiky poštou. Voľba poštou predstavuje zložitý mechanizmus, ktorý je časovo náročný na prípravu, ako aj realizáciu.

Vzhľadom na skutočnosť, že pripravované zmeny budú mať vplyv na lehoty uvedené v Ústave Slovenskej republiky, bude možné uskutočniť vyššie navrhované zmeny volebných procesov len v prípade, ak dôjde k zmene Ústavy Slovenskej republiky prostredníctvom navrhovaného ústavného zákona. V opačnom prípade nebude možné zosúladiť termíny konania predmetných volieb tak, aby sa mohli konať v rovnaký deň a v rovnakom čase, ako ani uskutočniť voľbu prezidenta Slovenskej republiky poštou.

V navrhovanej účinnosti ústavného zákona od 1. marca 2023 sa zohľadňuje predpokladaný priebeh legislatívneho procesu, ako aj dĺžka legisvakancie.

K návrhu zákona sa nevypracúva doložka vybraných vplyvov, nakoľko sa Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov nevzťahuje na zmeny a doplnenia Ústavy Slovenskej republiky.

Návrh ústavného zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Zmena ústavných lehôt sa navrhuje z dôvodu pripravovanej novelizácie volebného zákona, ktorej predmetom je okrem iného zavedenie spôsobu voľby prezidenta Slovenskej republiky poštou. Voľba poštou predstavuje zložitý mechanizmus, ktorý je časovo náročný na prípravu, ako aj na samotný priebeh volieb, čo má za následok nevyhnutnosť zmeny ústavných lehôt.

K bodu 2

Navrhovanou ústavnou zmenou sa umožní, aby sa prvé kolo voľby prezidenta uskutočnilo najneskôr 30 dní pred uplynutím funkčného obdobia úradujúceho prezidenta. Skrátením tejto lehoty sa vytvorí priestor na zosúladenie termínu konania druhého kola voľby prezidenta s termínom konania volieb do Európskeho parlamentu.

Navrhovaná zmena ústavnej lehoty reaguje na pripravovanú novelizáciu volebných procesov, ktorej cieľom je okrem iného zosúladiť termín konania volieb do Európskeho parlamentu a termín konania druhého kola voľby prezidenta Slovenskej republiky. Zo štatistický údajov týkajúcich sa volebnej účasti vo voľbách do Európskeho parlamentu vyplýva, že účasť voličov v Slovenskej republike v predmetných voľbách je už niekoľko volebných rokov najnižšia zo všetkých členských štátov Európskej únie.

Zosúladením termínu konania volieb do Európskeho parlamentu a druhého kola voľby prezidenta Slovenskej republiky tak, aby sa mohli konať v rovnaký deň a v rovnakom čase, by sa vyšlo v ústrety voličom, ktorí by nemuseli chodiť k volebným urnám dvakrát. Zároveň, ak by došlo k zvýšeniu volebnej účasti vo voľbách do Európskeho parlamentu, malo by to za následok aj posilnenie mandátov volených kandidátov.

Vykonanie navrhovanej ústavnej zmeny bude musieť nájsť svoj odraz v zákone č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Samotná ústavná zmena nie je postačujúca na to, aby sa naplnil vyššie uvedený cieľ, avšak je nevyhnutná, nakoľko pripravované zmeny volebných procesov budú mať vplyv na túto ústavnú lehotu.

K čl. II

Vzhľadom na potrebnú dĺžku legislatívneho procesu a dostatočnú legisvakanciu sa navrhuje účinnosť ústavného zákona od 1. marca 2023.